

مقایسه ویژگی‌های پنج عامل شخصیت در دانشجویان بدون و در معرض اعتیاد به اینترنت

نازیلا خطیب زنجانی*، مژگان آگاه‌هریس**

* استادیار دانشگاه پیام نور، گرمسار، ایران. (نویسنده مسئول)

** استادیار دانشگاه پیام نور، گرمسار، ایران.

چکیده

تاریخچه:

دریافت: ۱۳۹۲/۱۲/۱۱

تجدیدنظر: ۱۳۹۳/۰۴/۰۷

پذیرش: ۱۳۹۳/۱۰/۰۹

هدف: اعتیاد به اینترنت در دانشجویان یکی از اعتیادهای جدید در جوامع مدرن محسوب می‌شود. لذا هدف این پژوهش، مقایسه ویژگی‌های پنج عامل شخصیت در دانشجویان بدون و در معرض اعتیاد به اینترنت در گرمسار بود.

روش: این پژوهش یک مطالعه علی-مقایسه‌ای است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان دختر و پسر کارشناسی گرمسار در سال ۲۰۱۳ تشکیل داد که ۲۸۶ نفر به شکل نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌های اعتیاد به اینترنت یانگ و فرم کوتاه نئو بود.

کلیدواژه‌ها:

اعتیاد به اینترنت، دانشجوی،

برون‌گرایی، توافق‌گرایی،

وظیفه‌شناسی

یافته‌ها: تحلیل داده‌ها نشان داد که بین رتبه نمرات شرکت‌کنندگان گروه بدون و در معرض اعتیاد به اینترنت در عامل‌های برون‌گرایی، توافق‌گرایی و وظیفه‌شناسی تفاوت معنادار وجود داشت ($p < 0.05$). به‌گونه‌ای که شرکت‌کنندگان گروه در معرض اعتیاد به اینترنت در هر یک از عوامل مذکور رتبه کمتری در مقایسه با گروه بدون اعتیاد به اینترنت را گزارش کردند.

نتیجه‌گیری: سه مؤلفه شخصیتی برون‌گرایی، توافق‌گرایی و وظیفه‌شناسی در افراد در معرض اعتیاد به اینترنت کمتر از افراد بدون اعتیاد به اینترنت است. از این رو، به نظر می‌رسد افراد در معرض اعتیاد به اینترنت به واسطه سرد برخورد کردن با دیگران توافق می‌کنند و وظیفه‌شناسی کمتری را گزارش می‌کنند، از این رو برای گذران وقت خود به اینترنت پناه می‌برند.

The Comparison of five-factor NEO Personality traits in non-addiction and addiction students

*N. Khatib Zanjani, **M. Agah Haris

* Assistant of Professor, Payame noor University, Garmsar, Iran.

** Assistant of Professor, Payame noor University, Garmsar, Iran.

Abstract

Objective: The Internet addiction among students in university is one of the modern addictions in modern societies. The purpose of this research was to compare of five-factor NEO personality traits among non-addiction and exposed to addiction students in Garmsar.

Methods: This research was a comparative- causality study. The statistical population included all male and female bachelor`s degree students in Garmsar university during 2013 that 286 subjects were randomly selected by multistage clustering. Data was collected by two questionnaires including Yung`s Internet addiction test and the short form of five-factor Revised NEO Personality Inventory.

Findings: Data analysis revealed a significant difference in non-addiction and exposed to addiction students between the personality traits of extroversion, agreeableness and conscientiousness ($p < 0.05$). So the participants of exposed to addiction groups have less degree than non-addiction students.

Conclusions: Three personality traits of extroversion, agreeableness and conscientiousness are less in exposed addiction students than non-addiction groups. So, exposed to addiction students because of introversion have less agreeableness with others and reported less conscientiousness, so they spent much time on internet.

Article Information:

History:

Receipt: 2014/03/02

Revise: 2014/06/28

Acceptance: 2014/12/30

Keywords:

Internet Addiction,
Students, Extroversion,
Agreeableness,
Conscientiousness

مقدمه

شامل نوجوانان، دانشجویان و افراد بزرگسال گزارش شده است (کو، یین، یین، چن و چن^۷، ۲۰۱۲).

در بین عوامل مرتبط با اعتیاد به اینترنت، به نظر می‌رسد که شخصیت تأثیر عمیقی در استفاده از اینترنت داشته باشد (کاتیا، لیبراتور، کاتینا و همکاران^۸ ۲۰۱۱، باتیگون و هاستا^۹ ۲۰۱۰). به عبارتی، عوامل درون فردی می‌تواند بر رفتار کاربران اینترنتی اثر گذاشته و خصوصیات شخصیتی مانند کمرویی، درون‌گرایی و محرومیت اجتماعی رابطه نزدیکی با اعتیاد به اینترنت دارند (کیسچی و شاهن^{۱۰}، ۲۰۰۹). مفهوم شخصیت سالیان متمادی است که بین محققان مختلف تعابیر متفاوتی داشته است. شخصیت بیانگر آن دسته از ویژگی‌های فردی است که الگوی ثابت رفتاری آن‌ها را نشان می‌دهد (یائو و زونگ^{۱۱}، ۲۰۱۴). کالیچمان، کین، زین و همکاران^{۱۲} (۲۰۰۳) شخصیت را الگوی مجزا و خصوصیات خاص تفکر، احساس و رفتار تعریف می‌کنند که شیوه تعامل با محیط فیزیکی و اجتماعی را تعیین می‌کند. گرچه خصوصیات شخصیتی زیادی وجود دارد ولی یکی از مهم‌ترین و بانفوذترین مدل‌ها در بررسی صفات شخصیت در دهه‌های اخیر مدل پنج‌عاملی بوده است که بیش از همه، پژوهش در حوزه شخصیت را به خود اختصاص داده است. مک کرا و کوستا^{۱۱} (۱۹۸۷) با استفاده از روش‌های

امروزه اینترنت در زندگی افراد جایگاه خاصی دارد. جنبه‌های مثبت استفاده از اینترنت مانند دسترسی به منابع اطلاعاتی، استفاده آسان آن، جنبه ارتباطی و سرگرمی و جز آن سبب گردیده که بسیاری از افراد به استفاده بیش‌ازحد از این رسانه روی آورند که امروزه تحت عنوان اعتیاد به اینترنت مورد توجه متخصصان امر تعلیم و تربیت و روان‌شناسان قرار گرفته است (چو^۱، ۲۰۱۲). یونگ (۱۹۹۶) در تعریف اعتیاد به اینترنت آن را اختلال کنترل تکانشی می‌داند که بسیار مشابه با قمار مرضی است.

درواقع، صرف زمان زیادی از اوقات بیداری فرد برای استفاده از رایانه و اینترنت که منجر به اختلال در عملکردهای اجتماعی، تحصیلی، شغلی، ارتباطات خانوادگی و میان‌فردی می‌گردد را اعتیاد به اینترنت تعریف کرده‌اند (ونشتاین و لچولوکس^۲، ۲۰۱۰). بسیاری از افراد زمان برخظ بودن یا استفاده را معیار اعتیاد دانسته‌اند به‌طور مثال کائو و سو^۳ (۲۰۰۶) استفاده بیش از ۳۸ ساعت در هفته اینترنت را اعتیاد گویند. چو، کندرون و بلاند^۴ (۲۰۱۱) مصرف بیش از ۸ ساعت روزانه را با توجه به موقعیت فرد اعتیاد دانسته‌اند.

اعتیاد به اینترنت در جمعیت‌ها، فرهنگ‌ها و نقاط جغرافیایی مختلف دنیا اعم از جوامع غربی و شرقی و همچنین در گروه‌های سنی مختلف

7. Batigun & Hasta
8. Kesici & Sahin
9. Yao & Zhong
10. Kalichman & Cain & Zweben etal
11. McCrae & Costa

1. Chou
2. Weinstein & Lejoveux
3. Kao & Soe
4. Chou & Candron & Bland
5. Ko & Hen & Yen etal
6. Katia & Liberatore & Katyna etal

دادند دریافتند که دانشجویانی که به اینترنت اعتیاد داشتند نمرات بالاتری از نظر روان آزرده‌گی/ثبات‌پذیری و روان‌گسستگی/اجتماعی شدن داشتند. ساریسکا، روتر، بی و همکاران^۸ (۲۰۱۴) نیز نشان دادند حرمت خود به واسطه تحریک حس مسئولیت‌پذیری در زندگی باعث کاهش روی‌آوری افراد به استفاده مرضی از اینترنت می‌شود. کیم، لاروز و پنگ^۹ (۲۰۰۹) نیز در پژوهش خود نشان دادند تنهایی علت و همچنین پیامد استفاده بیش‌ازحد از اینترنت در مین جوانان آمریکایی است. یائو و زهونگ^{۱۰} (۲۰۱۴) نیز گزارش کردند که میان احساس تنهایی ذهنی و افسردگی با اعتیاد به اینترنت رابطه وجود دارد.

در ایران نیز پژوهش‌های محدودی در این خصوص انجام گرفته که با توجه به جدید بودن موضوع پژوهش، دور از انتظار نیست. پژوهشی توسط افغانی^{۱۱} (۲۰۱۱) در خصوص رابطه بین مؤلفه‌های شخصیتی و میزان وابستگی به اینترنت در مشهد انجام گرفت که نتایج آن نشان داد که در دانش‌آموزانی که از مادرشان جدا بودند و از نظر شخصیتی انعطاف‌پذیری کمتری داشتند، وابستگی بیشتری به اینترنت گزارش شده است. زمانی، عابدینی و خردمند (۲۰۱۲) نیز در پژوهشی اعتیاد به اینترنت را با توجه به خصوصیات شخصیتی دانش‌آموزان دبیرستانی کرمان نشان دادند بین نمره برون‌گرایی و اعتیاد

تحلیل عاملی، به این نتیجه رسیدند که می‌توان در خصوصیات شخصیتی پنج مؤلفه اصلی را در نظر گرفت. نوروزگرایی (N) ۱ به تمایل فرد برای تجربه اضطراب-تنش، ترحم‌جویی، خصومت، تکانشگری، افسردگی و حرمت خود پایین برمی‌گردد. برون‌گرایی (E) ۲ به تمایل فرد برای مثبت بودن، جرئت‌طلبی، پرنرزی بودن و صمیمیت اطلاق می‌شود. گشودگی به تجربه (O) ۳ به تمایل فرد برای کنجکاوی، عشق به هنر، هنرمندی، انعطاف‌پذیری و خردورزی گفته می‌شود. مقبولیت (A) ۴ به تمایل فرد برای بخشندگی، مهربانی، سخاوت، همدلی، همفکری، نوع‌دوستی و اعتماد ورزی مربوط می‌شود. وظیفه‌شناسی (C) ۵ به تمایل فرد برای منظم بودن، کارآمدی، قابلیت اعتماد و اتکا، خود نظم‌بخشی، پیشرفت‌مداری، منطقی بودن و آرام بودن برمی‌گردد.

نتایج بسیاری از پژوهش‌ها نشان می‌دهد که ویژگی‌های شخصیتی افراد از عوامل مؤثر در اعتیاد به اینترنت است. در پژوهشی که توسط گمبر و واس^۶ (۲۰۰۸) در خصوص رابطه بین وابستگی به اینترنت و پنج عامل شخصیتی در دانشجویان پزشکی اسرائیل و مجارستان انجام گرفت. نتایج نشان داد که دو عامل برون‌گرایی و نوروزگرایی با وابستگی به اینترنت رابطه معنادار دارد. در مطالعه‌ای که دونگ، وانگ، یانگ^۷ و همکاران (۲۰۱۲) بر دانشجویان چینی انجام

7. Dong & Wang & Yang & Zhou
8. Sariyska & Reuter & Bey etal
9. Kim & Larose & Pen
10. Yao & Zhong
11. Afghani

1. Neuroticism
2. Extroversion
3. Openness to experience
4. Agreeableness
5. Conscientiousness
6. Gombor & Vas

به اینترنت رابطه معنادار و معکوس وجود دارد. همچنین خصیصه‌های وظیفه‌شناسی، نوروزگرایی و برون‌گرایی پیش‌بینی‌کننده‌های مهمی در اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان دبیرستانی هستند. لذا با توجه به نتایج فوق و اهمیت مؤلفه‌های مختلف شخصیت در اعتیاد به اینترنت، این پژوهش با هدف مقایسه ویژگی‌های پنج عامل شخصیت در دانشجویان بدون و در معرض اعتیاد به اینترنت در گرمسار صورت گرفته است.

روش

طرح این پژوهش از نوع طرح‌های علی-مقایسه‌ای بود. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان مشغول به تحصیل در مقطع کارشناسی واحدهای آموزشی دانشگاه پیام نور گرمسار در نیمسال دوم ۱۳۹۲-۱۳۹۱ تشکیل دادند. به این منظور با توجه به کفایت حجم نمونه بر اساس جدول کوهن (۲۰۰۱؛ نقل از بیابانگرد، ۱۳۸۶) و با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای؛ ۲۸۶ نفر از میان دانشجویان کارشناسی انتخاب شدند. میانگین سنی شرکت‌کنندگان در پژوهش برابر با ۲۴/۳۸ سال با انحراف استاندارد برابر با ۲/۶۹ سال با دامنه سنی ۱۹-۳۰ سال بود که از این میان، ۱۹۰ نفر زن و ۹۶ نفر مرد بودند. این شرکت‌کنندگان از میان رشته‌های علوم انسانی و فنی-مهندسی انتخاب شدند. کلیه شرکت‌کنندگان در یک جلسه به گویه‌های اطلاعات جمعیت‌شناختی، آزمون اعتیاد به اینترنت (یونگ، ۱۹۹۹) و فرم کوتاه پرسشنامه نئو ۴ که یک پرسشنامه ۶۰ سؤالی

است که به‌منظور اندازه‌گیری پنج عامل یا حیطة اصلی نوروزگرایی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، توافق‌گرایی و وظیفه‌شناسی طراحی شده است، پاسخ دادند. شرکت‌کنندگان در پژوهش ابتدا بر اساس نقطه برش آزمون اعتیاد به اینترنت یعنی ۴۶ به دو گروه بدون و در معرض اعتیاد به اینترنت تقسیم شدند. به طوری که ۱۵۱ نفر در گروه بدون اعتیاد به اینترنت و ۱۳۵ نفر در گروه در معرض اعتیاد به اینترنت قرار گرفتند. تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش پس از گردآوری با نسخه بیستم نرم‌افزار آماری SPSS انجام شد. ابزار پژوهش: ۱. آزمون اعتیاد به اینترنت (یانگ، ۱۹۹۶): آزمون اعتیاد به اینترنت توسط یانگ در ۲۰ آیتم طراحی شده است که به شیوه خودسنجی اجرا می‌شود و نمره‌گذاری در مقیاس لیکرت انجام می‌شود. نمرات به‌دست‌آمده برای هر فرد، وی را در سه گروه طبقه‌بندی می‌کند: ۱- کاربر عادی اینترنت؛ ۲- کاربر در معرض اعتیاد به اینترنت و ۳- کاربر با اعتیاد به اینترنت که استفاده بیش از حد وی را وابسته کرده و نیاز به درمان دارد. این آزمون جنبه‌های مختلف اعتیاد به اینترنت را می‌سنجد و به تعیین این‌که آیا استفاده بیش از حد از اینترنت بر جنبه‌های مختلف زندگی فرد تأثیر دارد یا نه می‌پردازد (مورالی و جورج، ۲۰۰۷). در مطالعه یونگ (۱۹۹۶) اعتبار درونی پرسش‌نامه بالاتر از ۰/۹۲ ذکر شده و اعتبار به روش بازآزمایی نیز معنی‌دار گزارش شده است (من، ۲۰۰۶). این پرسشنامه توسط

4. NEO
5. Murali V, George S.
6. Man SL.

1. Cohen
2. Internet addiction test
3. Young

نگاه دیگری (نگاه عینی)، به عنوان یک مشاهده‌گر آشنا به منظور تجربه‌گری روان‌شناختی مورد استفاده قرار گرفت. این ابزار برای استفاده در مشاوره ازدواج برای اولین بار توسط جان بزرگی ۲ ترجمه و پس از بررسی مکرر درستی ترجمه برای مشاوره ازدواج مورد استفاده قرار گرفت. این مقیاس دارای ۲۰ گویه است. در هر گویه یک جفت صفت قرار دارد که آزمودنی بر اساس شباهت به هر یک از صفات طی یک پیوستار از یک تا پنج به خود نمره می‌دهد. هر یک از گویه‌ها نشان‌دهنده یکی از پنج عامل بزرگ شخصیت مک‌کری و کاستا است. هر یک از عوامل ۴ گویه مقیاس را پوشش می‌دهند. در کل آزمودنی در هر مقیاس نمره‌ای از ۴ تا ۲۰ کسب می‌کند (برای هر عامل $4 \times 12 = 48$) و نمره ۱۲ در واقع نمره متوسط هر عامل است. همسانی درونی گویه‌های این پرسشنامه توسط جان-بزرگی، داستانی، فاکر، ذاکری و داوودآبادی (زیر چاپ) یعنی ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس برابر ۰/۷۹ به دست آمد و اعتبار و روایی نسخه فارسی آن تأیید شد.

یافته‌ها

در جدول شماره ۱ ویژگی‌های توصیفی جنس شرکت‌کنندگان در پژوهش به تفکیک گروه بدون و در معرض اعتیاد به اینترنت ارائه شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود ۱۰۳ نفر از مجموع ۱۹۰ نفر زن شرکت‌کننده در این پژوهش بدون اعتیاد به اینترنت و ۸۷ نفر در معرض اعتیاد به

علوی، اسلامی، مرآتی، نجفی، جنتی فرد و رضاپور (۱۳۸۹) در جمعیت ایرانی روی ۲۳۳ نفر از دانشجویان شهر اصفهان انجام شد. اعتبار به روش تصنیف برابر با ۰/۷۲ و مقدار آلفای کرونباخ برای آن برابر با ۰/۷۱ گزارش شده است (کاآو، سو، لیو و گاآو، ۲۰۰۷). آیت‌های این پرسشنامه با اضافه کردن ۲ آیت و به صورت ۲۲ آیتی بر اساس فرهنگ ایرانی تنظیم شد.

۲. فرم کوتاه پرسشنامه نئو: فرم کوتاه پرسشنامه پنج عاملی نئو در مدت زمان کوتاه‌تری می‌تواند رگه‌های نوروگرایبی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، توافق‌گرایی و وظیفه‌شناسی را به طور کلی موردسنجش قرار دهد و نیز با توجه به پیچیدگی و طولانی بودن *NEO-PI-R*، وجود ابعاد جزئی و متعدد مربوط به هریک از صفات مربوط به پنج عامل بزرگ شخصیت و ضرورت سرنده سریع در مواقع لازم و مهم‌تر از همه عدم تمایل آزمودنی‌ها به ابزاری طولانی در موقعیت‌های بالینی و پژوهشی، نسخه کوتاهی از *NEO-PI-R* با عنوان «نئو-۲۰» طراحی شد. این پرسشنامه شامل ۲۰ زوج صفت است که فرد طی یک مقیاس ۵ درجه‌ای خود را به لحاظ نزدیکی به هریک از صفات نمره‌گذاری می‌کند.

این نسخه عینی‌ترین شکل فرم کوتاه تست نئو محسوب می‌شود. این پرسشنامه توسط برانیگان (۲۰۰۰) از پرسشنامه مک کرا و کاستا (۱۹۸۷) اخذ و با مدل پاسخ‌دهی طیف دوقطبی برای خودارزیابی (نگاه فاعلی) سریع و ارزیابی از

1. Cao F, Su L, Liu T, Gao X.

2. گزارش منتشر نشده. شایان ذکر است که ترجمه اولیه این نسخه در سال ۱۳۸۴ تهیه و در کلینیک بر روی تعدادی از

مراجعه‌کنندگان برای مشاوره ازدواج انجام شده که نتایج آن در دست انتشار است.

اینترنت قرار داشتند که این وضعیت در ۹۶ مرد شرکت‌کننده در پژوهش برابر با ۴۸ نفر بدون اینترنت بود. اعتیاد به اینترنت و ۴۸ نفر در معرض اعتیاد به اینترنت بود.

جدول ۱. وضعیت شرکت‌کنندگان از لحاظ اعتیاد به اینترنت به تفکیک جنس

	جنس		کل
	مرد	زن	
بدون اعتیاد به اینترنت	۴۸	۱۰۳	۱۵۱
در معرض اعتیاد به اینترنت	۴۸	۸۷	۱۳۵
کل	۹۶	۱۹۰	۲۸۶

در جدول شماره ۲، کمینه، بیشینه، میانگین و انحراف استاندارد نمرات نئو (یعنی نوروزگرایی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، توافق‌گرایی و وظیفه‌شناسی) در شرکت‌کنندگان پژوهش ارائه شده است.

جدول ۲. ویژگی‌های توصیفی نمرات شرکت‌کنندگان در هر یک از مؤلفه‌های شخصیت

بیشینه	کمینه	SD	M	
۱۹	۴	۲/۷۵۱۵	۱۱/۰۲۸۰	۱. نوروزگرایی
۲۰	۴	۳/۱۷۱۶	۱۲/۹۸۲۵	۲. برون‌گرایی
۲۰	۴	۲/۸۴۵۷	۱۱/۷۸۶۷	۳. گشودگی به تجربه
۲۰	۵	۲/۹۰۹۶	۱۳/۰۲۴۵	۴. توافق‌گرایی
۲۰	۴	۲/۸۹۷۵	۱۲/۹۷۵۵	۵. وظیفه‌شناسی

می‌شود تفاوت رتبه نمرات شرکت‌کنندگان دو گروه در عامل‌های برون‌گرایی، توافق‌گرایی و وظیفه‌شناسی معنادار است ($p < ۰/۰۵$). به گونه‌ای که شرکت‌کنندگان گروه در معرض اعتیاد به اینترنت در هر یک از عوامل مذکور رتبه کمتری در مقایسه با گروه بدون اعتیاد به اینترنت را گزارش کرده‌اند.

در جدول شماره ۳ به واسطه نرمال نبودن توزیع داده‌ها در هر یک از پنج عامل شخصیت نئو، از آزمون مان ویتنی یو برای مقایسه رتبه میانگین نمرات نوروزگرایی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، توافق‌گرایی و وظیفه‌شناسی در شرکت‌کنندگان پژوهش در دو گروه بدون اعتیاد به اینترنت و در معرض اعتیاد به اینترنت استفاده شده است. همان‌گونه که در این جدول مشاهده

جدول ۳. مقایسه رتبه میانگین نمرات مؤلفه‌های شخصیت در شرکت‌کنندگان بدون و در معرض اعتیاد به

اینترنت

متغیر	رتبه میانگین	مجموع رتبه‌ها	ضریب مان ویتنی یو	Z	P
۱. نوروزگرایی	۱۴۸/۴۲	۲۲۴۱۱	۹۴۵۰	-۱/۰۷۳	۰/۲۸۳
بدون اعتیاد به اینترنت	۱۳۸	۱۸۶۳۰			
در معرض اعتیاد به اینترنت	۱۵۶/۵۴	۲۳۶۳۷	۸۲۲۴	-۲/۸۳۵	۰/۰۰۵
بدون اعتیاد به اینترنت	۱۲۸/۹۲	۱۷۴۰۴			
در معرض اعتیاد به اینترنت	۱۴۳/۷۷	۲۱۷۰۹	۱۰۱۵۰	-۰/۰۵۸	۰/۹۵۳
بدون اعتیاد به اینترنت	۱۴۳/۲۰	۱۹۳۳۲			
در معرض اعتیاد به اینترنت	۱۶۱/۹۷	۲۴۴۵۷	۷۴۰۴	-۴/۰۱۹	۰/۰۰۰۱
بدون اعتیاد به اینترنت	۱۲۲/۸۴	۱۶۵۸۳			
در معرض اعتیاد به اینترنت	۱۵۸/۸۷	۲۳۹۹۰	۷۸۷۱	-۳/۳۵۳	۰/۰۰۱
بدون اعتیاد به اینترنت	۱۲۶/۳۰	۱۷۰۵۱			
در معرض اعتیاد به اینترنت					

نتیجه‌گیری و بحث

یافته‌ها نشان داد که تفاوت رتبه نمرات شرکت‌کنندگان دو گروه در عامل‌های برون‌گرایی، توافق‌گرایی و وظیفه‌شناسی معنادار است ($p < ۰/۰۵$). بدین معنی که شرکت‌کنندگان گروه در معرض اعتیاد به اینترنت در هر یک از عوامل مذکور رتبه کمتری در مقایسه با گروه بدون اعتیاد به اینترنت را گزارش کرده‌اند. در خصوص نتیجه به‌دست‌آمده از مؤلفه برون‌گرایی و اعتیاد به اینترنت، این نتیجه با یافته‌های گمبر و راس (۲۰۰۸)، لندرز و لانزبری^۱ (۲۰۱۰)، کرات، کیسلر و بونوا^۲ (۲۰۱۲)، کونومورا و توماس^۳ (۲۰۱۲) و زمانی، عابدینی و خردمند (۲۰۱۱) همخوانی دارد. کو، یین، چن و همکاران^۴ (۲۰۱۲) معتقدند که برون‌گراها به تعامل اجتماعی نزدیک و رودررو گرایش دارند و در برقراری ارتباط مؤثر با دیگران بدون نیاز به فضای مجازی موفق عمل

می‌کنند. همچنین نتیجه به‌دست‌آمده در خصوص رابطه منفی بین مؤلفه وظیفه‌شناسی و اعتیاد به اینترنت در این پژوهش با نتایج به‌دست‌آمده با نتایج تحقیقات دوراک-باتیگون و چلیک^۵ (۲۰۱۱)، توتن و بونسجک^۶ (۲۰۱۰)، کو، یین، چن و همکاران (۲۰۰۹) و زمانی، عابدینی و خردمند (۲۰۱۱) همخوانی دارد. این یافته را می‌توان با مستندات توتن و بونسجک (۲۰۱۰) که معتقدند افراد وظیفه‌شناس منظم و قابل‌اعتماد هستند و محدودیتی در برابر ارتباطات و ملاقات حضوری ندارند، آن‌ها نیازهای اجتماعی خود را برآورده می‌سازند یعنی با افزایش وظیفه‌شناسی، در فرد احتمال گرایش به سوی اعتیاد به اینترنت کاهش می‌یابد. باوجدان بودن شامل مهار تکانه‌های تحت نسخه‌های تجویز شده از سوی جامعه است که سبب تسهیل رفتارهای معطوف به هدف و وظایف فرد می‌گردد. این بُعد بر اراده و

4. Ko & Yen & Chen etal
5. Durak-Batigun & Kilic
6. Tuten & Bosnjak

1. Landers & Lounsbury
2. Kraut & Kiesler & BonevaS
3. Kunimura & Thomas

قابلیت اطمینان تأکید می‌کند و شامل ویژگی‌هایی مثل دقیق بودن، مسئولیت‌پذیری و برنامه‌ریزی، سخت‌کوشی و جهت‌گیری به‌سوی پیشرفت و پشتکار است. این ویژگی‌ها به افراد کمک می‌کند که چالش‌های زندگی را قابل کنترل و فرصتی برای یادگیری بدانند و به‌جای گریز و اجتناب از مسائل و مشکلات به مقابله هدفمند با آن‌ها بپردازند. مسلماً افرادی که دارای ویژگی‌هایی چون دقیق بودن، برنامه‌ریزی داشتن، سخت‌کوشی و تلاش برای پیشرفت هستند نمی‌توانند ساعات طولانی و بدون هدف پای اینترنت بنشینند و وقت خود را تلف کنند که توجیه‌کننده رابطه منفی بین وظیفه‌شناسی با اعتیاد به اینترنت است. در خصوص نتایج به‌دست‌آمده از مؤلفه توافق‌گرایی و اعتیاد به اینترنت، نتیجه این تحقیق با تحقیق بایراکتار^۱ (۲۰۰۱)، ونشتاین و لجویوکس (۲۰۱۰) همخوانی دارد. هرچند که چلیک، اتاک و باشال^۲ (۲۰۱۲) در تحقیق خودبین مؤلفه توافق‌گرایی و اعتیاد به اینترنت یک رابطه مثبت و خفیف را به دست آوردند و استدلال کرده‌اند که از آنجایی که افراد توافق‌گرا غالباً به‌عنوان افراد درون‌گرا و خجالتی شناخته می‌شوند، ممکن است تمایل به حمایت اجتماعی از طریق اینترنت را بر زندگی واقعی ترجیح دهند. البته کو، هن، ین و همکاران (۲۰۱۲) معتقدند که در خصوص بررسی رابطه بین مؤلفه توافق‌گرایی و اعتیاد به اینترنت نیاز به تحقیقات بیشتر و وسیع‌تری هست.

یافته‌های فوق هم‌راستا با این اعتقاد کاپلان^۳ (۲۰۰۳) مبنی بر اینکه افرادی که اختلالات روانی

(مانند تنهایی) دارند مهارت خودشان را در قابلیت‌های اجتماعی بسیار ضعیف می‌دانند، است. کاپلان معتقد است که این افراد به‌جای ارتباط رودررو به تعامل از طریق کامپیوتر روی می‌آورند زیرا گمنامی و فقدان سرخ‌های غیرکلامی در ارتباط به‌واسطه کامپیوتر در تعامل اجتماعی برخط کمتر برایشان تهدیدکننده است. در نتیجه، این افراد تعاملات اجتماعی برخط را موفقیت‌آمیزتر و بهتر می‌دانند و همین امر منجر به گرایش بیش‌ازحد به اینترنت و استفاده زیاد از آن می‌گردد. تبیین نظرات کاپلان نشان می‌دهد که چگونه افرادی که سطوح کمتری از توافق‌گرایی و برون‌گرایی و سطوح بالای نوروزگرایی را گزارش می‌کنند به اینترنت به‌عنوان ابزاری برای پنهان‌سازی احساس تنهایی رو می‌آورند.

یافته‌های بعدی نشان داد که بین جنس و مؤلفه‌های شخصیت رابطه آماری معناداری مشاهده نشده است. این نتیجه با نتیجه‌ای که زمانی، عابدینی و خردمند (۲۰۱۱) گرفته‌اند مطابقت دارد. هرچند مطالعات دیگری مانند چلیک، اتاک و باشال^۴ (۲۰۱۲) و چو (۲۰۱۲) نتیجه‌ای معکوس با نتیجه این تحقیق را گزارش کرده‌اند. مطالعه زمانی، عابدینی و خردمند (۲۰۱۱) نیز نشان داده است که مؤلفه نوروزگرایی در رشته‌های مختلف تفاوت معنادار دارد.

البته با توجه به محدودیت‌هایی نظیر به‌کارگیری ابزارهای خودسنجی در پژوهش حاضر تعمیم نتایج این پژوهش را با احتیاط انجام داد. اجرای مشابه این پژوهش روی سایر رشته‌های تحصیلی و دانشجویان دیگر دانشگاه‌ها و مقایسه نتایج آن‌ها با یافته‌ای پژوهش حاضر می‌تواند مفید واقع شود.

3. Caplan
4. Celik & Atak & Basal

1. Bayraktar
2. Chou

منابع

(۱۳۹۲). ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه ایرانی فرم کوتاه پرسشنامه پنج عاملی شخصیت: *NEO-20*. مجله علوم رفتاری. زیر چاپ.

جان‌بزرگی، مسعود، داستانی، محبوبه، فاکر، حسین، ذاکری، اکرم. و داوودآبادی، حمید.

Reference

Afghahi A. (2011). "Investigating the relationship between the personality traits and affinity quality of the rate of gifted students Internet dependency". [MS Thesis]. Tehran: School of Psychology and Education, University of Tehran.

Journal of Distance Education-TOJDE. Vol 13, Number: 4. Article 1.

Batıgün, A. D. & Hasta, D. (2010). "Internet bağımlılığı: Yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları açısından bir değerlendirme". [Internet addiction: An evaluation of loneliness and interpersonal relation types] *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(3), 213-219.

Chou, C. (2012). "Internet abuse and addiction among Taiwan students: an online interview study". *Cyberpsychol. Behav.* Vol4. No 5. P:573-585.

Chou, Ch., Condrón, L. & Belland J C. (2011). "A review of the research on internet addiction. *Educational Psychology Review*". Vol 17. No 4. P: 363- 376.

Bayraktar, F. (2001). "Ergenlik döneminde internet kullanımının rolü". [The role of Internet use on adolescence] Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, [Unpublished MA Thesis] Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Dong, G., Wang, J., Yang, X. & Zhou, H. (2012). "Risk personality traits of Internet addiction: A longitudinal study of Internet-addicted Chinese university students". *Asia Pac Psychiatry*. 2012 Apr 11.

Brannigan, G.G. (2000). "Experimenting psychology: active learning adventures". New York: Prentice Hall.

Durak-Batıgün, A.D. & Kılıç, N. (2011). "Internet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler". [Relations among Internet addiciton and personality traits, social support, psychologic indicators, and some socio-demographic variables] *Türk Psikoloji Dergisi* 26, (66).

Cao, F. & Su, L. (2006). "Internet addiction among Chinese adolescents: Prevalence and psychological features". Department of psychiatry, The second Xiangy a Hospital, china Accepted for publication 26 September.

Garousi Farshi MT. (2000). "Innovative methods for evaluating personality". Analytical application in personality studies. 1st ed, Tabriz: Danial publication and Progress society. p. 35-54. [In Persian]

Caplan, S.E. (2003). "Preference for online social interaction – A theory of problematic internet use and psychosocial well-being". *Communication Research*, 30(6), 625–648.

Goldberg, L.R., Sweeney, D., Merenda, P.F. & Hughes, J.E. (1998). "Demographic variables and personality: the effects of gender, age, education, and ethnic/racial status on self-descriptions of personality attributes". *Personality*

Çelik, S., Atak, H. & Basal, A. (2012). "Predictive role of personality traits on internet addiction". *Turkish Online*

- and Individual Differences; 24(3): 393-403.
- Gombor, A. & Vas, L. (2008). "Comparing Internet affinity and the Big Five personality factors between Hungarian and Israeli medical students". *The Internet Journal of World Health and Societal Politics*; 5(2).
- Kalichman, S.C., Cain, D., Zweben, A. & Swain, G. (2012). "Sensation seeking, alcohol use and sexual risk behaviors among men receiving services at a clinic for sexually transmitted infections". *J Stud Alcohol* 2003; 64(4): 564-9.
- Katia, A. Liberatore, Katyna Rosario, Luz N. Colón-De Martí, Karen G. Martínez. (2011). "Prevalence of Internet Addiction in Latino Adolescents with Psychiatric Diagnosis. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*". June 2011: 399-402.
- Kesici, Ş. & Şahin, I. (2009). "A comparative study of uses of the Internet among college students with and without Internet addiction". *Psychological Reports*, 105, 3, 1103-1112.
- Kim, J., LaRose, R. & Peng, W. (2009). "Loneliness as the cause and the effect of problematic internet use: The relationship between internet use and psychological well-being". *Cyberpsychology and Behavior*, 12(4), 451-455.
- Ko, C.H., Yen, J.Y., Chen, S.H., Yang, M.J., Lin, H.C. & Yen, C.F. (2009). "Proposed diagnostic criteria and the screening and diagnosing tool of Internet addiction in college students". *Compr Psychiatry*. Vol 50. P:378-84.
- Ko, C.H., Hen, J.Y., Yen, C. F., Chen, C.S. & Chen, C.C. (2012). "The association between internet addiction and psychiatric disorder: A review of the literature. *European Psychiatry*". Vol 27. P: 1-8.
- Kraut, S., Kiesler, B. & Boneva, J., (2002). "Internet paradox revisited". *Journal of Social Issues*, 58, 49-74.
- Kunimura, M. & Thomas, V. (2000). "Summary and review of the NEO-PI-R personality test". *Journal of LoyolaMary mount University*; 38(4): 1-13.
- Landers, R.N. & Lounsbury, J.W. (2006). "An investigation of Big Five and narrow personality traits in relation to Internet usage". *Computers in Human Behavior* 2006; 22(2): 283-93.
- Lievens, F., Coetsier, P., De, F.F. & De, M.J. (2002). "Medical students' personality characteristics and academic performance: a five-factor model perspective". *Med Educ* 2002; 36(11): 1050-6.
- McCrae, R.R. & Costa, P.T. (1987). "Validation of the five-factor model of personality across instrument and observers". *J Pers Soc Psychol*. 52: 81-90.
- Russ, D. (2008). "Internet addiction syndrome. *Personal Assess*". Vol 66. P: 20-40.
- Sariyska, R., Reuter, M., Bey, K., Sha, P., Li, M., Chen, Y., Liu, W., Zhu, Y., Li, C., Suarez-Rivillas, A., Feldmann, M., Hellmann, M., Keiper, J., Markett, S., Young, K. S. & Montag, C. (2014). "Self-esteem, personality and Internet Addiction: A cross-cultural comparison study". *Personality and Individual Differences*, 61&62: 28-33.

- Tuten, T. L., & Bosnjak, M. (2001). "Understanding differences in Web usage: The role of need for cognition and five factor model of personality". *Social Behavior and Personality*, 29, 391-398.
- Weinstein, A. & Lejoyeux, M. (2010). "Internet addiction or excessive internet use". *American Journal of Drug and Alcohol Abuse*, 36(5):277-83.
- Yao, M. Z. & Zhong, Z. (2014). "Loneliness, social contacts and Internet addiction: A cross-lagged panel study". *Computers in Human Behavior*. 30:164-170.
- Young, K. (1996). "Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder". *CyberPsychology and Behavior* 1996; 1(3): 237-44.
- Zamani, B.E. Abedini, Y. & Kheradmand, A. (2011). "Internet Addiction Based on Personality Characteristics of High School Students in Kerman, Iran". *Addict & Health* 2011; 3(3-4): 85-91.